

ЎЗБЕКИСТОНДА КИЧИК БИЗНЕС ВА ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ СТРАТЕГИК ЙЎНАЛИШЛАРИ

Абдурахмонова Махлиё Бахтиёр қизи

*Тошкент ижтимоий инновация университети, “Иқтисодиёт ва педагогика”
факултети талабаса:*

Аннотация: *Мазкур илмий мақолада Ўзбекистон Республикасида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришнинг стратегик йўналишлари комплекс таҳлил қилинган. Иқтисодий ислохотлар шароитида ушбу секторнинг миллий иқтисодиётни диверсификация қилиш, аҳоли бандлигини таъминлаш ҳамда рақобатбардошликни оширишдаги роли очиб берилган. Шунингдек, кичик бизнесни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш механизмлари ва уларнинг самарадорлиги баҳоланган.*

Калит сўзлар: *кичик бизнес, хусусий тадбиркорлик, иқтисодий ислохотлар, институционал муҳит, инвестиция сиёсати, давлат қўллаб-қувватлаши.*

КИРИШ

Глобаллашув ва рақобат кучайиб бораётган шароитда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик иқтисодий ўсишнинг муҳим драйвери сифатида намоён бўлмоқда. Ривожланган ва ривожланаётган мамлакатлар тажрибаси шуни кўрсатадики, айнан кичик бизнес иқтисодиётнинг мослашувчанлиги ва барқарорлигини таъминлайди. Ўзбекистон Республикасида ҳам сўнгги йилларда ушбу соҳани ривожлантириш давлат иқтисодий сиёсатининг устувор йўналишларидан бирига айланди.

Президент томонидан қабул қилинаётган стратегия ва дастурлар кичик бизнес субъектлари учун қулай ишбилармонлик муҳитини яратишга, уларнинг иқтисодий фаоллигини оширишга қаратилган. Шу нуқтаи назардан, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш йўналишларини илмий жиҳатдан таҳлил қилиш долзарб аҳамият касб этади.

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг миллий иқтисодиётдаги аҳамияти. Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик миллий иқтисодиётда кўп қиррали функцияларни бажаради. Хусусан, ушбу соҳа:

- аҳоли бандлигини таъминлаш орқали ижтимоий барқарорликни мустаҳкамлайди;
- иқтисодиёт тармоқларида рақобат муҳитини шакллантиради;
- бозорни сифатли товар ва хизматлар билан тўлдиради;
- инновацион ғоялар ва янги технологияларни жорий этишга хизмат қилади;
- ҳудудлар иқтисодий ривожланишида муҳим омил ҳисобланади.

Статистик маълумотлар таҳлили кичик бизнеснинг ялпи ички маҳсулот, саноат ишлаб чиқариши ва экспорт ҳажмидаги улуши йил сайин ошиб

бораётганини кўрсатади. Бу эса ушбу секторнинг иқтисодий ўсишдаги стратегик ўрнини тасдиқлайди.

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришнинг асосий йўналишлари:

1. Институционал ва ҳуқуқий муҳитни такомиллаштириш

Кичик бизнесни ривожлантиришда барқарор ва шаффоф ҳуқуқий муҳит муҳим аҳамиятга эга. Тадбиркорлик фаолиятини тартибга солувчи қонун ҳужжатларини либераллаштириш, лицензиялаш ва рухсат бериш тартиб-таомилларини соддалаштириш орқали маъмурий тўсиқларни қисқартириш зарур.

2. Молиявий ресурсларга кириш имкониятларини кенгайтириш

Кичик бизнес субъектларининг асосий муаммоларидан бири молиявий ресурслардан фойдаланиш имкониятининг чекланганлигидир. Шу боис, тижорат банклари томонидан имтиёзли кредитлаш, микромолия институтлари фаолиятини ривожлантириш ҳамда давлат кафолатлари асосида молиялаштириш механизмларини жорий этиш муҳим ҳисобланади.

3. Солиқ-бюджет сиёсатини оптималлаштириш

Солиқ юкини камайтириш ва солиқ маъмурчилигини такомиллаштириш тадбиркорлик фаоллигини оширишда муҳим омилдир. Соддалаштирилган солиқ тизимларининг жорий этилиши кичик бизнеснинг легал иқтисодиётда фаолият юритишини рағбатлантиради.

4. Ишлаб чиқариш ва бозор инфратузилмасини ривожлантириш

Саноат зоналари, кластерлар, технопарklar ва бизнес-инкубаторлар фаолиятини кенгайтириш кичик бизнес субъектларининг рақобатбардошлигини оширишга хизмат қилади. Бу орқали уларнинг ишлаб чиқариш харажатлари камайиб, бозорга чиқиш имкониятлари кенгайди.

5. Экспорт ва инновацион фаолиятни қўллаб-қувватлаш

Кичик бизнес субъектларининг ташқи бозорларга чиқишини рағбатлантириш, экспортбop маҳсулотлар ишлаб чиқаришини қўллаб-қувватлаш ва инновацион лойиҳаларни молиялаштириш иқтисодиётнинг таркибий ўзгаришларига олиб келади.

Мавжуд муаммолар ва уларни бартараф этиш йўллари: кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик ривожига салбий таъсир кўрсатаётган омиллар қаторига молиявий саводхонликнинг етарли эмаслиги, замонавий менежмент кўникмаларининг етишмаслиги ва ҳудудлар ўртасида иқтисодий инфратузилманинг нотенг ривожланишини киритиш мумкин. Ушбу муаммоларни ҳал этиш мақсадида тадбиркорларни қайта тайёрлаш, бизнес-таълим тизимини ривожлантириш ва ҳудудий инвестиция дастурларини кучайтириш зарур.

Хулоса. Таҳлил натижалари шуни кўрсатадики, Ўзбекистонда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш иқтисодий барқарорлик ва ижтимоий тараққиётни таъминлашнинг муҳим омили ҳисобланади.

Давлат томонидан амалга оширилаётган институционал ислохотлар ушбу секторнинг иқтисодиётдаги ролини янада оширишга хизмат қилади.

Келгусида кичик бизнесни қўллаб-қувватлашнинг самарали механизмларини такомиллаштириш стратегик аҳамиятга эга.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги Фармони. – Тошкент, 2017.

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Тадбиркорлик фаолиятини жадал ривожлантириш ва аҳоли бандлигини таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Қарори. – Тошкент.

3. Ўзбекистон Республикасининг “Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида”ги Қонуни. – Тошкент.

4. Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси маълумотлари.

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик статистик кўрсаткичлари. – Тошкент.

5. Абдуллаев А., Қодиров А. Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик иқтисодиёти. – Тошкент: Иқтисод-Молия, 2019.

6. Холмуродов Ш.Ш. Тадбиркорлик фаолиятини давлат томонидан тартибга солиш. – Тошкент: Fan va texnologiya, 2020